

SZ6120 Výchovné situace ve škole: kazuistiky, analýza a interpretace

jako součást **Teorie a metodiky výchovy**
*souboru specifických výchovných konceptů
(teorií), jejichž znalost je součástí širších
profesních kompetencí učitele*

SZ6120/01

Hana Horká, JS 2024

17022024

Cíl dnešního setkání

Představení ve studijní skupině,
očekávání od předmětu.

Požadavky k ukončení předmětu.

Seznámení s obsahem a
prostředky výuky v semináři.

Zjištění studentova pojetí tématu.

Výstupy předmětu:

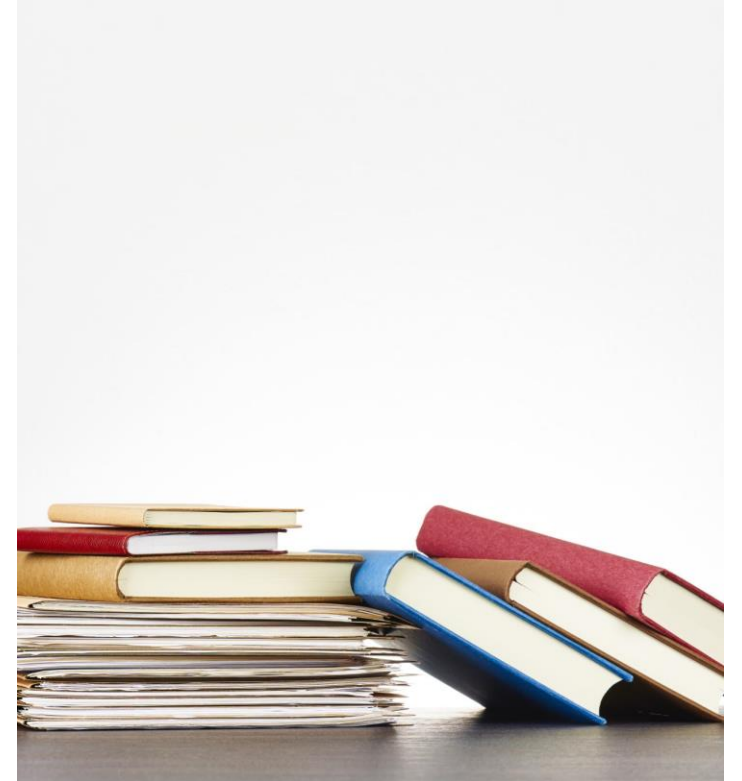
Studující:

- charakterizuje význam výchovné složky práce učitele;
- hodnotí a srovnává různé výchovné strategie;
- identifikuje situace ve třídě, které vyžadují učitelovu výchovnou intervenci;
- rozklíčuje dynamiku problémového chování žáků a navrhuje možná řešení různých výchovných situací;

Výstupy předmětu

- uvažuje a diskutuje o nástrojích, jimiž jako učitel může ovlivňovat klima třídy a předcházet nežádoucím projevům chování žáků;
- posoudí kazuistiku žáka a navrhne možné výchovné přístupy a řešení, která podloží adekvátními argumenty;
- formuluje vlastní pojetí výchovy, které by rád uplatňoval ve své budoucí učitelské profesi, z něhož je patrný kritický přístup k nastudovaným odborným zdrojům.

Zadání seminárního úkolů

1. krok:

- Na základě svých zkušeností popište nevhodné/problémové chování žáka/žáků – aktéry, průběh, podmínky, kontext ... **co se stalo?**

2. krok:

- Analyzujte možné příčiny takového jednání... **proč se to stalo?**

3. krok:

- Uveďte řešení situace, které jste zažil/a jako žák/žákyně, student/studentka. K uvedenému řešení s oporou o teoretická východiska zaujměte stanovisko. Navrhněte Váš vlastní způsob řešení a zdůvodněte ... jak byla situace řešena/ jak mohla být řešena.

Doplňující informace

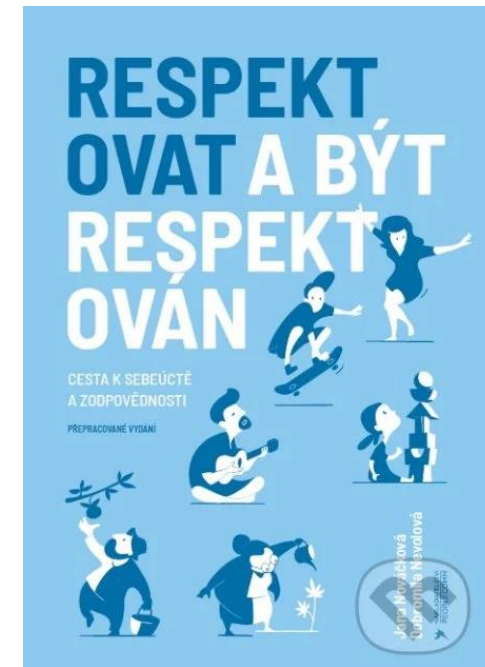
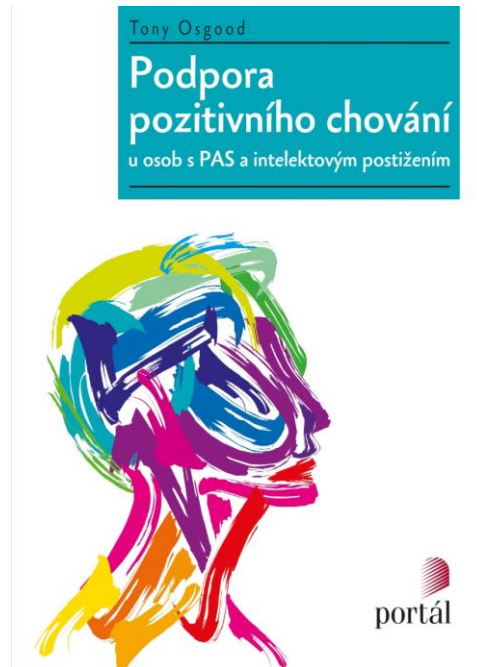
1. Podrobný popis (vzniku) situace na úrovni chování.

Anamnéza žáka/ů nebo třídy (osobní anamnéza) – vše relevantní pro zvolenou situaci, charakteristika žáka – prospěch, zájmy, rodinné prostředí.

2. Podrobný popis řešení problematického chování (dialog vedený s žákem/y a činnosti, které při řešení probíhaly).

3. Výsledek řešení (krátkodobě-jak to probíhalo hned po incidentu a dlouhodobě-zda se to nějak odrazilo v dalších hodinách, chronologicky).

Doporučuji ke studiu

Průběh výuky a požadavky k zakončení

Znalostní zakotvení v tématu, kazuistika, diskuze, možné postupy řešení situací.

Praktické nácviky v modelových situacích, aplikace poznatků, reflexe.

Splnění zadaného seminárního úkolu – **do 8. dubna 2024**

Příprava na seminář + názor na texty

Aktivní účast na semináři.

Základní témata

- Typy situací, ve kterých vyučující přistupuje k žákům výchovně.
- Teoretické koncepty, výsledků výzkumů a kurikulární dokumenty, vztahující se k výchovné složce práce učitele,
- Dynamika, možné příčiny i řešení nevhodného chování ve školním prostředí.
- Těžiště semináře - praktická aplikace osvojených teoretických poznatků.
- Za pomoci kazuistik - obeznámení s klíčovými technikami a postupy, pro zvládnutí problémových situací ve třídě. Trénování v rámci modelových situací ve skupinách.

Životní situace versus výchovná (pedagogická) situace

Životní situace: komplex nahodilých činností a podnětů v jistém čase a prostoru.

Výchovná situace: zvláštní případ životní situace. **Učitel/učitelka:**

- a) ovlivňuje formování/utváření osobnosti
- b) působí na pracovní výkon
- c) umožňuje realizaci zájmové činnosti a výchovné funkce
- d) podílí se na stabilizaci nebo neurotizaci osobnosti
- e) působí na utváření postojů.

Co tvoří rámec výchovné situace?

Subjekt výchovy – v jaké společnosti žijí, co jim společnost umožňuje, jak si jich váží, jakou prestiž jim dává.

Objekt výchovy – jak působí rodina, škola, celospolečenské poměry, regionální prostředí apod.

Do procesu výchovy vstupuje:

---

1. Kultura – normy morální, právní, tradice a věda, společenskopolitický systém a ekonomika.
2. Oblast mezilidských vztahů (atmosférou, ve které výchovně vzdělávací proces probíhá, od atmosféry v samotné třídě po atmosféru v celé společnosti).

Studijní literatura

Cangelosi, J., S. (1994). *Strategie řízení třídy – Jak získat a udržet spolupráci žáků při výuce*. Praha: Portál.

Pasch, M. a kol. (1998). *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha: Portál.
Bezrákosky. Didaktická pomůcka.

Gordon, T. (2015). *Škola bez poražených*. Praha: Malvern.

Rosenberg, Marshall B. (2023). *Nenásilná komunikace ve škole*. Praha: Portál.

[reseni_problemu_houstavova-1.pdf](#)

Doporučená literatura

Bendl, S. (2004). *Jak předcházet nekázní aneb Kázeňské prostředky*. Praha: ISV nakladatelství.

Bendl, S. (2004). *Kázeňské problémy ve škole*. Praha: TRITON.

Bendl, S. (2004). *Neukázněný žák – Cesta institucionální pomoci*. Praha: ISV nakladatelství.

Bendl, S. (2001). *Školní kázeň*. Praha: ISV nakladatelství.

Bendl, S. (2005). *Ukázněná třída aneb Kázeňské minimum pro učitele*. Praha: TRITON.

Osgood, T. (2023). *Podpora pozitivního chování*. Praha: Portál.

Fontana, D. (2003). *Psychologie ve školní praxi*. Praha: Portál.

Kopřiva, P., J. Nováčková, D. Nevolová T. Kopřivová. (2008). *Respektovat a být respektován*. Bystřice pod Hostýnem: P. Kopřiva - Spirála.

Kyriacou, CH. (2005). *Řešení výchovných problémů ve škole*. Praha: Portál.

Kolář, M. (2011). *Nová cesta k léčbě šikany*. Praha: Portál.

Tesařová, M. (2016). *Jak na žáky: zvládání náročných situací ve třídě*. Praha: Portál.

Svoboda, Jan a Leona Jochmannová. (2015). *Krizové situace výchovy a výuky*. Praha: Stanislav Juhaňák - Triton.